

Sygnatura akt VI Ka 1013/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **17 grudnia 2019** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący sędzia Marcin Schoenborn

Protokolant Dominika Koza

przy udziale Joanny Szlosar Prokuratora Prokuratury Rejonowej G. w G.

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2019 r.

sprawy **P. W.** ur. (...) w P.

syna J. i M.

oskarżonego z art. 226 § 1 kk, art. 224 § 2 kk

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżyciela publicznego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 20 września 2019 r. sygnatura akt III K 147/19

na mocy art. 437 kpk i art. 439 § 1 pkt 10 kpk

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Gliwicach do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	VI Ka 1013/19
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	
1CZĘŚĆ WSTĘPNA		

0.11.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 20 września 2019 r. sygn. akt III K 147/19

0.11.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny

0.11.3. Granice zaskarżenia**0.11.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia**

na korzyść

w całości

na niekorzyść

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

0.11.3.2. Podniesione zarzuty

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji

#

art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w

	zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

0.11.4. Wnioski

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

1Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

0.12.1. Ustalenie faktów

0.12.1.1. Fakty uznane za udowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.1.1.				
0.12.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.2.1.				

0.12.2. Ocena dowodów

0.12.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu

0.12.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu

1STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEZ ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
3.1.	obraza prawa materialnego, tj. art. 224 § 1 kk poprzez jego niezastosowanie w podstawie wymiaru kary i wskazanie jedynie art. 224 § 2 kk, podczas gdy podstawą wymiaru kary powinien być art. 224 § 2 kk w zw. z art. 224 § 2 kk w zw. z art. 224 § 1 kk	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny
Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
Sąd odwoławczy skorzystał z uprawnienia przewidzianego w art. 436 kpk i ograniczył rozpoznanie środka odwoławczego tylko do uchybienia podlegającego uwzględnieniu z urzędu, ponieważ rozpoznanie zarzutów podniesionych w apelacji byłoby przedwczesne		
Wniosek		
przyjęcie za podstawę wymiaru kary art. 224 § 2 kk w zw. z art. 224 § 1 kk	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny	
Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.		
Uchybienie podlegające uwzględnieniu z urzędu nakazywało		

<p>uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia.</p>		
<p>3.2.</p>	<p>obraza prawa materialnego, tj. art. 46 § 1 kk poprzez jego niezastosowanie i nie orzeczenie zadośćuczynienia dla pokrzywdzonych M. T. i K. C., którzy wnioskowali o orzeczenie zadośćuczynienia po 1000 złotych</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny # niezasadny</p>
<p>Związłe o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>		
<p>Sąd odwoławczy skorzystał z uprawnienia przewidzianego w art. 436 kpk i ograniczył rozpoznanie środka odwoławczego tylko do uchybienia podlegającego uwzględnieniu z urzędu, ponieważ rozpoznanie zarzutów podniesionych w apelacji byłoby przedwczesne</p>		
<p>Wniosek</p>		
<p>orzeczenie na podstawie art. 46 § 1 kk zadośćuczynienia na rzecz pokrzywdzonych w kwotach po 1000 złotych</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny # niezasadny</p>	
<p>Związłe o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.</p>		
<p>Uchybienie podlegające uwzględnieniu z urzędu nakazywało uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji</p>		

niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia.

OKOLICZNOŚCI UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	PODLEGAJĄCE
4.1.	Oskarżony nie miał w postępowaniu przed Sądem I instancji obrońcy w wypadku określonym w art. 79 § 1 pkt 3 i 4 kpk, a w konsekwencji obrońca nie brał udziału w rozprawie głównej, w której jego udział był obowiązkowy.
Zwiąże o powodach uwzględnienia okoliczności	
<p>Treść przepisu art. 79 § 1 pkt 3 i 4 kpk nie pozostawia wątpliwości, że w postępowaniu karnym oskarżony musi mieć obrońcę, jeżeli zachodzi uzasadniona wątpliwość: czy jego zdolność rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania swoim postępowaniem nie była w czasie popełnienia tego czynu wyłączona lub w znacznym stopniu ograniczona oraz czy stan jego zdrowia psychicznego pozwala mu na udział w postępowaniu lub prowadzenie obrony w sposób samodzielny oraz rozsądny.</p> <p>Powstanie uzasadnionych wątpliwości w którymkolwiek z określonych wyżej zakresów skutkować musi obligatoryjnym i automatycznym wyznaczeniem takiej osobie obrońcy z urzędu, jeśli nie korzysta z pomocy obrońcy z wyboru (art. 81 § 1 kpk).</p> <p>Dopuszczenie dowodu z opinii biegłych lekarzy psychiatrów o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego jest równoznaczne z istnieniem „uzasadnionej wątpliwości” co do jego poczytalności i powoduje obligatoryjną obronę (zob. uchwałę 7 sędziów SN z dnia 17 czerwca 1977 r., VII KZP 11/77, OSNKW 1977/7-8/68).</p> <p>W stanie prawnym obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. sama treść opinii biegłych lekarzy psychiatrów o braku okoliczności wymienionych w art. 31 § 1 i 2 kk decydowała o ustaniu obrony obligatoryjnej, a tylko decyzja sądu mogła ten stan obligatoryjnej obrony przywrócić.</p>	

Od dnia 1 lipca 2015 r. obrona obligatoryjna w wypadkach wskazanych w art. 79 § 1 pkt 3 i 4 kpk ustaje dopiero z chwilą wydania przez sąd postanowienia, że udział obrońcy nie jest obowiązkowy (art. 79 § 4 kpk).

Dopiero zatem wydanie opinii przez biegłych lekarzy psychiatrów i uznanie jej za uzasadnioną w tym przedmiocie, że czyn oskarżonego nie został popełniony w warunkach wyłączenia lub znacznego ograniczenia zdolności rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania swoim postępowaniem i że stan zdrowia psychicznego oskarżonego pozwala na udział w postępowaniu i prowadzenie obrony w sposób samodzielny i rozsądny, uprawnia sąd do stwierdzenia, że udział obrońcy nie jest obowiązkowy, a także do zwolnienia wówczas obrońcy z jego obowiązków, chyba że zachodzą inne okoliczności przemawiające za tym, aby oskarżony miał obrońcę wyznaczonego z urzędu (zob. wyrok SN z dnia 16 stycznia 2018 r., V KK 450/17, OSNKW 2018/4/33; wyrok SN z dnia 8 stycznia 2019 r., III KK 662/18, LEX nr 2603301; wyrok SN z dnia 15 stycznia 2019 r., III KK 576/18, LEX nr 2611033).

Wyrażna stylistyka przepisu art. 79 § 4 kpk w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r., w zestawieniu z tym, jaką treść miał ten przepis poprzednio, a także gwarancyjny charakter tego unormowania w zakresie prawa oskarżonego do korzystania z obrony (art. 6 kpk), nie pozwalalaby na aprobatę stanowiska, że niewydanie postanowienia przez sąd stwierdzającego, że udział obrońcy nie jest obowiązkowy, oznacza w istocie jednak, iż postanowienie takie zostało wydane w sposób dorozumiany. Redakcja art. 79 § 4 kpk nie pozostawia wątpliwości, że musi w tym zakresie zostać wydane postanowienie sądu ("sąd orzeka"), co jest zresztą oczywiste, skoro w przepisie tym położono nacisk na ocenę zasadności opinii biegłych ("uznając za uzasadnioną opinię biegłych lekarzy psychiatrów").

W tej sprawie dowód z opinii dwóch biegłych lekarzy psychiatrów dopuścił Sąd I instancji (k. 52). Nie wyznaczył jednocześnie obrońcy z urzędu dla oskarżonego, który nie korzystał z pomocy obrońcy z wyboru (art. 81 § 1 kpk). Z treści natomiast złożonej do akt opinii psychiatrycznej wynikało, że biegli nie mieli wątpliwości co do okoliczności, o których mowa w art. 79 § 1 pkt 3 kpk, jak też co do zdolności oskarżonego do udziału w postępowaniu. W pełni nie wypowiedzieli się jednak co do okoliczności z art. 79 § 1 pkt 4 kpk, a to odnośnie tego, czy ze względu na stan zdrowia psychicznego oskarżony może

prować obronę w sposób samodzielny i rozsądny. Wbrew art. 202 § 5 kpk nie wymagał tego od nich Sąd I instancji. Czyniło to wydaną opinię niepełną. Ze zdolnością do udziału w postępowaniu nie sposób natomiast utożsamiać zdolności do prowadzenia obrony w sposób samodzielny i rozsądny. Poza tym biegli psychiatrzy rozpoznali u oskarżonego zespół zależności alkoholowej oraz nieprawidłową osobowość o cechach społecznych. Tym samym nie byłoby nawet możliwym uznanie rzeczony opinii za uzasadnioną w przedmiocie tego, że stan zdrowia psychicznego oskarżonego pozwala mu na prowadzenie obrony w sposób samodzielny i rozsądny. Niezależnie od tego podkreślenia wymaga, iż Sąd I instancji i tak nie podjął decyzji wymaganej przez przepis art. 79 § 4 kpk, że udział obrońcy nie jest obowiązkowy. Nie uczynił tego w jakiegokolwiek formie przed rozprawą ani też na rozprawie.

Tak więc udział obrońcy w postępowaniu przed Sądem I instancji z przyczyny wymienionej w art. 79 § 1 pkt 3 i 4 kpk pozostał obowiązkowym także po wydaniu opinii przez biegłych lekarzy psychiatrów stwierdzającej, że czyn oskarżonego nie został popełniony w warunkach wyłączenia lub znacznego ograniczenia zdolności rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania swoim postępowaniem i że stan zdrowia psychicznego oskarżonego pozwala na udział w postępowaniu.

Zgodnie z art. 79 § 3 kpk udział obrońcy w rozprawie głównej w wypadku przewidzianym w art. 79 § 1 pkt 3 i 4 kpk jest obowiązkowy.

Oskarżony nie miał obrońcy, który w związku z tym nie brał też udziału w rozprawie głównej.

1ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO

0.15.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji

0.15.1.1.

Przedmiot utrzymania w mocy

Zwięźle o powodach utrzymania w mocy

0.15.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji

0.0.15.2.1.	Przedmiot i zakres zmiany
Zwięźle o powodach zmiany	

0.15.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji		
0.15.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia		
5.3.1.1.1.	Bezwzględny powód odwoławczy z art. 439 § 1 pkt 10 kpk w zw. z art. 79 § 3 i 4 kpk.	# art. 439 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia		
Niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia sąd odwoławczy uchyla zaskarżone orzeczenie, jeżeli oskarżony w postępowaniu sądowym nie miał obrońcy w wypadkach określonych w art. 79 § 1 i 2 kpk oraz art. 80 kpk lub obrońca nie brał udziału w czynnościach, w których jego udział był obowiązkowy. Zgodnie z art. 437 § 2 zd. 2 kpk uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania następuje właśnie m.in. w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 kpk.		
5.3.1.2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia		

5.3.1.3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia		
5.3.1.4.1.		# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia		
0.15.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania		
Należy przed rozprawą uzyskać uzupełniającą opinię dwóch biegłych lekarzy psychiatrów celem stwierdzenia, czy stan zdrowia psychicznego oskarżonego pozwala mu na prowadzenie obrony w sposób samodzielny i rozsądny, a następnie Sąd będzie uprawniony orzec postanowieniem, że udział obrońcy nie jest obowiązkowy, oczywiście o ile będzie to uzasadniała treść obu opinii. Wówczas też dopiero będzie mógł zostać zwolniony z funkcji obrońca z urzędu wyznaczony na etapie postępowania odwoławczego, chyba że będą zachodziły inne okoliczności przemawiające za tym, aby oskarżony miał obrońcę wyznaczonego z urzędu.		
0.15.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	

1Koszty Procesu	
------------------------	--

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności

1PODPIS

0.11.3. Granice zaskarżenia			
Kolejny numer załącznika	1		
Podmiot wnoszący apelację	oskarżyciel publiczny		
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Podstawa prawna wymiaru kary Brak obligatoryjnego orzeczenie o zadośćuczynieniu za doznaną krzywdę		
0.11.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		

0.11.3.2. Podniesione zarzuty		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego,	

	przepadku lub innego środka		
#	art. 439 k.p.k.		
#	brak zarzutów		
0.11.4. Wnioski			
#	uchylenie	#	zmiana